

644
01

Hendrik Ilves'e

Luuletused.

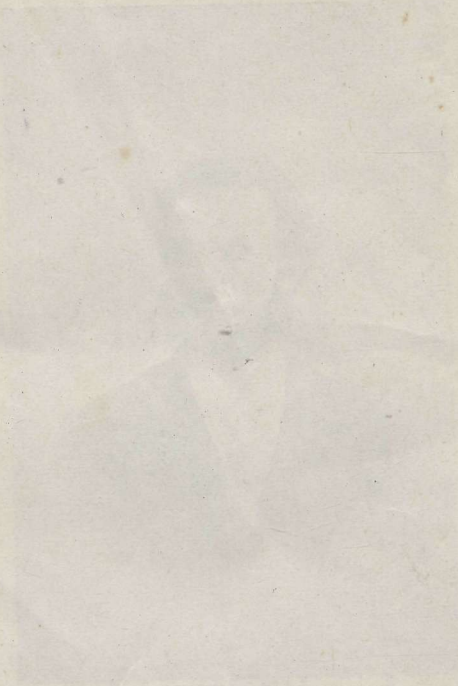
Uinu, minu waiwaste
Mulla põrmus sa,
Kuni sinu järele
Tõuame kord ka!

Saar.

Laatres, 1905.

Anna Saare kirjastus.

614

[Faint, illegible signature or text]

Printed at the ...
No. 100 ...

Henrich. Hoes

Sünd. 13 juulil 1877 a.
Surn. 29 märtil 1902 a.

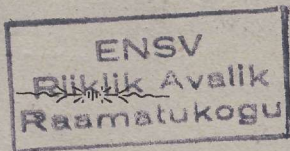
255

Hendrik Ilves'e

Luuletused.

Uinu, uinu waiſſeſte
Mulla põrmus ſa,
Kuni ſinu järele
Tõuame kord ſa!

Saar.

Laatres, 1904.

Anna Saare kirjastus.

Доввол. Цензурою. — Юрьевъ, 20 сентября 1904 г.

~~23/66~~

asendus

1-97-3921

И. Тõllasepp'a trükitõja trükk, Wiljandis.

Luulele äratamine.

Kui ma ükskord noores lapse põlves,
Metsa ääres rõõmsalt kõndisin,
Siis mu pöues, imelikuis häälde,
Hakkas Wanemuije kannel kõlama.

See mu mõtte peale nõnda mõjus,
Et mus luule elul äratas;
Rahijedes mets mul vastu kajas,
Hellalt sõnu jalniks kõtku jidudes.

Luule, oh ja kallis taewa anne,
Kõla mo sees elu otsani,
Ornad wainu keeled liikma pane,
Ette too mul ikka kenaid jalmisi. —

Juhtumine.

Mis juhtunud mul õhtu eel,
Küüd mäletan kord seda weel:
Kui luule tujus laua ees,
Mul peas mõnus mõte sees,
Siis hälist ühe korraga
Mu kõrwu trehwas muusika.
See minu mõtet haawas nii,
Ta järel jooksin peagi.
Sest juurem wõim on muusikal
Kui noorel jalmi tagujal. —

Kewadel.

Täis elutsewat jõudu
On kewadine õhk,
Kus algab oma jõudu,
Sääl kaob talwe rõhk.

Täis imeliku soojust
On kewadine päik,
Kus suuteleb ta loodust,
Sääl kaob lume läik.

Ta täidab taimed juuri
Nii värsket mahlagat,
Ja ime asju, juuri,
Toob ette hulganat.

Kõik tärkab, ajab idu,
Ja läheb lehile,
Sest üli rõõmus pidu
On tulnud kõigile.

Oh inimene, sina!
Ka tõsta rõõmu häält,
Sest linnu laul, nii kena,
On kuulda siit ja jäält. —

Sinilill.

Sa rõõmu sõna tooja
Oh sini lilleke!
Sa kuulutad et Looja,
Meil toonud kewade.

Sind täna nägin mina
Su künkal õitsemat,

Ja nii kui taewa jina
Sääl seijid kase all.

Ma wõtsin juuredega
Sind wälja kaewada,
Et sul ei teeks ma wiga,
Sind jättes murdmata.

Nii kandjin hellalt kodu
Sind oina kambriisse,
Kuis potti istutades,
Sind jaatsin afnale.

Sääl jina wabalt lahti
Lõid oma nuppujõid,
Ja püüdsid rõõmsalt wahti,
Mu teisi lillesid.

Kes oma kodu pinnalt
On ära kannetud,
Ja wõera ema rinnalt,
Nüüd saawad toidetud.

Mu sini lill nii kena,
Jäi üsna muresse,
Ja nuttis walusaste —
Ja saatus jamane!

Kewadel.

Nüüd metsjad on haljad
Ja lehkawad wäljad,
Kõik elule härkanud.
Mis magand talwe und
Keid kutsub juwe sund, —
Sest jõudnud pidu tund.

Rüül metšas ja wäljal,
Ja rohiliſel aajal
Dn kuulda linde häält,
Säält hiiüdwad puude päält!
Nad Loojat kiidawad. —

Ra inimene ärka
Ja kiitufele tärka!
Ja ſinu ſaatija. —
Ja ſind on loonud ka,
Tal tänu anna meel,
Ja kiitufi laula keel!

Suwe õhtu!

Inimene, miſs nii tummalt waatad
Sina, targa Looja tööde pääl!
Dma ſüdanu udu wööſje matad,
Et ei üksigi tänu palwe tõuſe jäält. —

Aſtu metja, kui on ſuine õhtu,
Looduſ uinub püha waituſes,
Unuſtad ſiis muret, hädaõhtu,
Dnniſ tundmuſ aſub ſinu ſüdamel. —

Dillelõhn jul' rohkeſt waſtu woolab,
Kinda täidab uue rammuga;
Tööd ja waewa kaugel ära heidab,
Annab maitſta koſutawa karika. —

Laheſt kuuled ſinnu koori laulu —
Loojale nad tänu annawad!
Palwetades käſa koku pane,
Et ſul mure waip ei kata elu ra'ad.

Waike õhtu!

Waike õhtu jõudnud kätte,
Päike alla weerenud;
Udu tõusnud üle wete,
Raste kaftnud rohumaad.

Waike' d karjalaste laulud,
Wikat wäjin' d aasa pääl!
Puude okstes peitnud linnud, —
Minult rääk nüüd hüiab weel.

Karjad wäljalt koju tött'wad,
Rahu maitseb põllumees;
Ornaste on loodus uimun' d, —
Wulin kuuluks jõe wees.

Kõik nüüd hällib une süles,
Magust rahu tunda saab;
Kuni kumaw koit meil taewas,
Päikse tõuju kuulutab. —

Lahkest', järeawatel kiirtel,
Päike ilma teretab;
Kõõmjalt uue päewa algel,
Kõiki unest äratab.

Jälle karmest' lähwad tööle,
Znimene, loom ja lind;
Kari tõttab karjamaale,
Lahkest' lõõrib lõu lind. —

Kui siis jälle jõuab õhtu,
Mis meil kõigil hing'ust toob;
Süda! ära süiski kohku,
Kui see wiimseks õhtuks jääb! —

Kes Su teedel siin on käinud,
Elu päikseks oled jel';
Kes sind Jsa taga näinud,
Selle õnn on üleweel.

Õnnis — kes on ilma waewast,
Lootes Su pääl lahkunud;
See jaab rahu, rõõmu taewast,
Mis tal Hfast walmistud!

Õhtul!

Ju päike kuldse kuu sees
Saab alla weerema,
Ja ime läige jõe wees
Lööb kaunilt kumama.

Üks pill ja päike wärwid weel
Punajeks wäsiind maad,
Pea oled lahkunise teel,
Pea unele ja jaad.

Sa kuldse palge peidad nüüd
Ära mu silma eest,
Ja waitfelt une hõlma wiid
Kõiki, kes wäsiind tööft.

Dh ilus, waitne juine öö,
Kõik loodus uinumas!
Ma lõpetanud päewa töö, —
Siin rõõmsalt kõndimas.

Ju tähed sõudnud selgesti
Sääl taewa telgile!
Ka annab kuu nii selgeste
Dõl tume walguse. —

Kõik linnud okstel uinunud,
Kuid ööpik hüiab weel!
Ka lahke laulik wäsinud, —
Tal wäsiind luule keel.

Hingusele ihkan ma!
Päewa waewast puhkama
Tahab wäfind hing ja waim,
Töödes murtud mõtte taim.

Sui.

Müüd kätte jõudnud suwefe
Ja päike paistab soojaste,
Kõik loodus ehtes säramas,
Ja lin'de laulud kõlamas.

Ka kärnest töötab põllumees
Müüd oma pale higi sees,
Ja tänab Loojat rõõmsaste,
Et möödab igaw talwe öö!

Sell' kallil suisel ajal ja,
Ka lahkest laula rõõmust!
Laul sinu südant jahutab,
Ja elu muret vähendab.

Sügisel!

Kõik loodus leina ehtes,
Puud kolletanud lehtes,
Zu sügis ukse ees. —
Kus jään'd on suwe ilu!
Neid rõõwin'd külm ja wilu,
Kõik ära oma säetud teel.

Oh süda ära nuta,
Ei külm ei lumi wõta
Su lootust ialgi! —

See jääb ju rinda ikka,
Wõid päewi õnnelikka
Ju noores põlwes maitseada. —

Sügisel.

Hurwalt kõndjin metsast läbi,
Udu ajus südamas!
Sügisel meil jõudnud ligi,
Sui on pea kadumas!

Puude pealt on lang'nud lehed,
Majalt lilled närtsinud!
Loodus heitnud ilu ehet,
Wäljad paljaks rööwitud!

Ehk küll waikin'd lin'de laulud,
Metsast, aajalt, wäljadelt,
Ehk küll närtsinud on lilled,
Lang'nud lehed puude päält!

Siisgi minu süda rõõmus,
Elu õnn mul õitseb weel;
Sest mul mämma puude warjus,
Rõõmsast laulab Looja keel. —

Sügisel.

Ju närtsinud on õie idu,
Ja leinal kurdab mets ja maa!
Ei kuulda enam lin'de pidu,
Sääl kauni jõe kaldala!

Ei ehi õnnist Gesti aasa,
Mii kirjus wärwis lille wöö!
Ei hääled metsast helju kaasa,
Sest loodust katab kurblik öö!

Talwel, sünnipäewaks.

Külm on rööwin'd õitswat Gesti pinda,
Loodus uinub lume waiba all!
Kõõmu idu tärfab minu rinda,
Kallis päew on jõudnud kätte tal.

Mill ma omad õitswad õnne jõowid,
Sulle, sõber tahan pühenda!
Ei ma wõi küll julle lille pärga,
Sünnipäewaks kofku punuda.

Sest et wäljadel ma muud ei filma —
Kõik on kaetud külma kumega!
Siisgi õitswat õnne jõowi pärga,
Mõttes tahan julle palmida.

Õnnist tundmust rohkest jellel päewal,
Sinu hinge jisse woolagu!
Sinu kuldjed tulewiku jõowid,
Üles koidu tiiwul lennaku!

Saatus puist'ku sinu teedel ikka,
Villed, mis ei närtsi ialgi!
Ei mu julg wõi kõik sul ette kanda,
Mis mu mõtted pani mõlkuma. —

Dma laulul tahan lõppu anda,
Lõppetan ka jelle sõnaga:
Mure kõied hoopis kaugel jäägu,
Jäägu, wiibigu just igawest!

Mõtted tulewiku peal.

Aasta annab ilmas mõnel
Õnne kallima,
Mõne südant täidab walu,
Ilma asjata.

Mõni otsib õnne elu,
Selle aastaga,
Oh ta leiab ainult walu,
Waew tal asjata.

Siisgi õnnest ette jõuda,
Wõib meil surm siin ka,
Hulka ilmaist ära nõuda,
Kalmu kiink' alla.

Käigem sõber, käsi käes,
Kui weel elu on,
Sest et hällib tormi wäes,
Selle ilma õnn. —

Sõbrase.

Ei armjamat siin ilmas pole,
Kui sõbra rinnal hingada,
Eht käik küll oleks tühi, kole,
Ma siisgi hõiskan rõõmuga!

Ja laulaks kandli saatusel
Ma tänu sõbra inglidel!

Mu waim, kui ühine nii jõuab,
Kui kottka tiiwul ülesse,
Ja õitswa paradiisi jõuab,
Sääb õnne ema sülesse!

Kus ununeb kõik ilma piin,
Sest õnne rikkam põlw on siin. —

Ei riisu jeda paradiiši
Meilt üksgi põrmuline wõi,
Ei murda sõprus kuldseid õiji,
Mis hinge ühijus meil tõi!

Oh kiusab ilm meid kõigiti,
Me jääme ikka eedeni. —

Rui lahutab meid saatus sõue,
Meid teine teisest kaugel wiib,
Siis olgu see nii taewa nõue,
Et ühendab meid ingli tiib!

Meid katab, warjab wõeral raal,
Nii kui ükssteise rinna naal. —

Rui tahab taewas jeda anda,
Et ükssteist jälle näeme lord,
Siis tahan käed kokku panna,
Ja Loojal laulda tuhat wõrd!

Et jälle õrnal tundel ma,
Wõin sõbra kaela langeda. —

Sünnipäewaks sõbrale.

Küll julle, kallis sõber täna,
Ma murraks õisi õrnemaid,
Meid punuks pärjaks, oh mis kena,
Sul pähe paneks sedamaid!

Et uuel elu aastal ja,
Wõiks ikka õnnes elada.

Oh palju õisi närtsitanud,
On sügisine wilu tuul,
Puud leina ehtes kolletanud,
Sell' jaagi andjal Mihkli kuul!

Ja kõiki katab mure süüd,
Kus enne kõlas linnu hüüd. —

Ei wõi ma seda kallist päewa
Sul ehti närtfind lehtega,
Mill helde taewas elu laewa,
Sul tafa jaatis sõudema!

Zu purjes mängis mahe tuul,
Kui eest halt hüüdis ema huul.—

Seepärast kallis sõber olgu,
Mis wõin ma sulle pühenda!
Sest tasuda sul sõprus wõlgu,
Ma ainult wõin nüüd sullega!

Mis minu soowi sulle wiib,
Kui arglik metsa linnu tiib. —

Su südamesse jäägu ikka
Üks riisumata rahu õhk,
Et näeks sa päewi õnnelikka,
Jäeks ära kaugel mure rõhk!

Za tunneks rõõmu ikka rind,
Kui õksal tiikuw künni lind. —

Za weel mis igatseb mu põue:
Et palju, palju aastaid ka,
Jäeks muutmata me sõprus õue,
Kui kindel kalju laendela!

Et jälle aasta pärast ma,
Sul wõiksin õnne soowida. —

Mu õitsew lapse põli.

Mu õitsew lapse põli
On mööda rutanud,
Kui õrnem udu pilw
Mu filmist kadunud.

Nüüd weel kui unenäust
Ma jeda mäletan,
Kuis kewadifest ilust
Ma rohkest röömu jain.

Sai lumi ära julan'd,
Tuli kena kewade,
Kõik kurbtus oli kadun'd,
Mis algas jügist.

Nüüd wäljad rohilised,
Lilled õitswad kauniste,
Buid katsid noored lehed,
Jõgi woolas kiireste.

Ma röömist teiste hulgast
Lätsin lille noppima,
Süda rinnus soojalt tujus,
Keel hõiskas otjata.

Päike paistel taewa poole
Tõusis lauldes lõoke,
Metjas kuulsin koori hääle —
Kuffus kuldne kaoke.

Kui päike taewa wõlwilt
Näis alla weerema,
Siis tõtsin lille wäljalt
Ma kodu minema.

Jõe kaldal, põejastikus,
Laulis õöpik lahkeste, —
Kui ütles tulewikus
Mul kuldse sõnume.

Koju jõudes wäsiind, röömus,
Uin'sin rahul magama,
Seni kui päike uuest
Meil tõusis jarama.

Nii päewad jaatfin mööda
Üks teise järele,
Aeg lendas kiirelt mööda —
Tõi jälle fügise.

Ma rõõmsalt tutwal wiijil
Heinamaale kõndisin,
Mul pijar weeres palgel, —
Kõik lilled närtsin'd fiin.

Ma oma elu käiki
Nii rohkest aimasin,
Ma jellest wõtfin märki:
Kõik liha närtsiw on.

Tuul lille peale puhub,
Ära närtsiw öieke,
Ja lumi maha rõhub
Ja õrna warrefse.

Siis lume alla maetud
Ja õrna juureke,
Ja kewadeni kaetud
Nii finni kõwaste.

Seni kui palaw päike
Uueft elul äratab,
Ja ime tegew äike
Dit wihmal kosutab.

Elu fügis meil ka jõuab
Pea fätte tulema,
Mei' wäsiwad ihu nõuab
Siis waitfjelt puhata.

Elu küünal kustub ära,
Mis ihul walguft tõi,
Meid maetaks mulla alla,
Kus kõik maailm ka jäi!

Kui üksford mulla põuest
Meid hüüab Looja hääl,
Oh tõuse anna wastust
Mis tein'd ja ilma pääl!

* * *

Mis jaab küll tulema, mis on,
Kas tõeste mu elu õnn
On laias laendes aetud;
Eh! muru mättal maetud!

Sõik on kadum.

Pea muudab rõõm, pea muudab piin,
Mis liigub, kasvab, kaob siin,
Pea rändajale paistab wiir,
Kui ligidale jõuab piir.

Meil jõudwad päewad, jõudwad kuud,
Mil hauda lähwad wäsiind luud;
Kus muld ka muru mättaga,
Saab minu põrmu warjama.

Leinaja.

Kauaks jätsid ilma,
Kauaks leinama;
Pisarad mu silma
Wõtsid külwada.

Pisar palawasti
Langeb kalmule,
Hauda sinu juure
Waitselt tafaste.

Lahkumise mõtted.

Kui lahkumine ruttas
Mul ligi tulema,
Siis mõned õhtud mõttes
Jäin kurvalt magama.

Kui uin'jin une wiivul
Ma waike kambri sees,
Siis wiirastuse tiivul
Üks pilt mul seisjis ees.

Ses kohutavas pildis
Näen maha jäetud end,
Mis mulle wähe meeldis —
Mu lootus petnud mind.

Sain unest üles ärkan'd
Ma kurwa meelega,
Ja wiirastuses märkand
Mis wöttis kohuta.

Ma woodist wälja tõtjin
Et lahkeks lööks mu meel,
Ja akna lahti wõtjin, —
Kõik loodus uinus weel.

Nii aknast wälja waates
Kuud taewas filmasin,
Ja õrnas udu kattes, —
Ei trööstida wõi mind.

Ma filmad puude peale
Müüd pöörjin rutuste,
Kui leiaks sealt ma jälle
Weel nõrga lootuse.

Puu tume warju heitis,
Kuu walgel akna all,
Mii minu tulewifus,
Mu saatus kätte all. —

Mälestuseks.

Io lõpnud otja armjad tunnid,
Meid lahkumisel kutsub tee!
Mu elu õnne õrnad kannid,
Wist saawad närts'ma peagi!
Kõik aastad lähwad minewifu riiki,
Oh kallis mälestus! ja igaweste wiibi. —

Lahkumine kodust!

Mu süda oli kurbtuft täis,
Ei tea mis tähendab see?
Mu mõte laialt ringi käis,
Kui kodust wiis mind tee. —

Ma kurbwad pilgud saatsin weel,
Teelt kodu järele!
Kas õnn ehk õnnetus mul eel
Reisides kaugele? —

Kõng lendas — filmist kadus pilt,
Mu isa — minu koht!
Ja kurbwalt laulis minu keel, —
Kui paistaks hädaoht!

Sõbrade feltjis kodumaal,
Aeg lendas kiireste, —
Kas leian tutwust wõeral raal,
See haawab südame.

Kui reisist uue kodule,
Teil, sõber, jutustaks,
Siis lääks mu laul liig pikale,
Ei ma see vastu saaks!

Siin mõned päewad jaatnud ma
Su minewikusse;
Mis weel sest kohast tundmata, —
Jääb luule hoolele.

Oh sõber, juba käes on öö, —
Mu jutt jääb poolele;
Ja uni köidab õrna wöö,
Mu ümber hellaste. —

Oh wennake!

Oh wennake! oh wennake!
M'ust ära reisid kaugele.
See sõna: „lahkuma“ on küll
Mu hingel nii kui kihwti nool.

Kui lõbus oli otjata,
M'ul aega wiita sinuga;
Need päewad mööda lendawad,
Ja aja jülle fängitud!

Weel mõned pilgud hädaste,
Ma waatan sinu silmasse;
Kui jelgest sinu südames,
Ma näen, mis on sul kurbtuses!

Mis aitaks see, kui wõtaks ja
M'ul tröösti sõna rääkida!
Ei see mu meelt wõi lahuta, —
Sust siiski pean lahkuma!

Jää terweks sa, ja kannata!
Eht saab jee päew weel tulema,
Mil jälle üksford rõõmsaste,
Me ükssteist terwest näeme. —

Koju igatsus.

Õhtu on ju kätte jõudnud,
Kõnnin mere kaldale;
Kuldne päike alla weeren'd.
Selge wete peeglisje.

Igatsus mul tõuseb rinda,
Kodu! sinu järele.
Miks ma jätsin Eesti pinda,
Ära reisin kaugele!

Tõstan silmad taewa poole, —
Hõbe kuud näen tähtega,
Sajad soowid üle huulde,
Hakkawad mul weerema. —

Saatus jälle kodu raale
Saada mind siit kaugele maalt;
Sõuaks üle wete woode,
Kui kui kuu seal kumama. —

Kodu teel.

Oh armas ijamaa,
Kui kallid kodumaa!
Kui meele tuletan
Sind — rõõmsaks jaan.

Mul kallim elu käif...
On siin — ja õnne läif;
Mul rõõmus ifka meel,
Kui — kodu teel. —

Siin on mu õnne ilm,
Siit igatsseb mu film
Näha mis warjul weel
Mu elu teel. —

Ka loodan ükskord ma,
Su põues hingada!
Siis wiimaks õnnist und,
Kui jõuab tund.

Lahkunud sõbrase!

Eht küll sa Gesti pinnalt
Oled wälja rändanud;
Ei sõbra filmast
Su pilt weel kustunud. —

Su mälestus jääb jeisma
Mu meeles kindlaste,
Seni kui ükssteist jälle
Me' näeme uueste!

Pime tulewik.

Mu mõtted laialt liikumaz,
Kui mere laened kiikumaz;
Mis ilma tormist aetud,
Ja walgest wahust kaetud. —

Oh millal waikib minu meel,
Et kõndida wõin õnne teel?
See pilt nüüd seisab kätte all,
Mis tulewik toob nähtawal.

Ei jeda ma wõi aimata,
Kas ette mõeldud plaaniga,
Saab saatus, helde käega,
Mül jeda kätte jagama. —

Mis juhtub weel mu elu teel,
Ei mõelda ma wõigi weel;
Ta seisab pimeduse sees,
Nii peidetud mu silma ees.

Kui wõtaks ja nüüd hoolega,
Mül tulewikku seleta;
Siis saaks ja ilma asjata,
Küll ennast palju waewama. —

* *
*

Meil teadmata see kõigil on,
Kus seisab õnnetus ehk õnn;
Üks truim jüda wõitu näeb,
Kui maru laene maha jäeb. —

Kurb öö!

Kõõmu päike weerend, alla läinud,
Kurwalt kõnnin üksi tutwal teel, —
Aeg on armuta ta ära wiinud,
Waimu silmas hällib pilt sest weel!
Kaunis pilt, mis õnne rajast,
Mis nii armas mul!

Ei need laened enam ette jõua,
Mis on woolus wiinud kaugele!
Armas aeg, ei sina enam jõua,
Mulle elu ehtes uuesti!
Kadund minust kangel ära,
Minu filmis weel on tume jära,
Sinu õitse a'ast!

Kadunud mil õrna eha walgel,
Lahkest laulis lind'e jeltsis fuu!
Ja kui selgest taewast, rõõmu palgel,
Wärsind ilma walas walgust fuu,
Siis mu mõttes liikus taja:
Aeg kõik õnne mõtab kiirest kaaja,
Õnnel tiivad on!

Sünnipäewaks.

Maat kauni päikse kuldsed kiired,
On jõudnud waike kambriisse,
Kad elu muret ära wiivad,
Ja toowad rõõmsa sõnune. —

Teil jõudnud kätte kallim elust
Ja armjam mälestuse päew,
Mil inimese warju wilust,
On wälja jõudnud elu laew.

Mil elu päike esmalt hakkas,
Sul koidu kutsel jarama,
Ja taewa õhk sul hinge täitis,
Ja pani rinna paisuma. —

Stüüd tuletan ka jeda meelde,
Su eest mul kohus palweta;

Seks kõlab õrnem luule keelde,
Mis nüüd sul ette kannan ma. —

Küll tuhat soowi, õie ehtes,
Mis keel ei suuda rääkida;
Ma saadan palwetades üles,
Loojale, armja ohwrina!

Sind terwitagu taewa koorid,
Su elu aasta algusel!
Et sinu mõtted ja su meeled,
Wõiks wiibi püha jelgusel!

Saaks rahu ingli ferged tiivad,
Su perekonda warjama;
Et aastad tulewiku wiivad,
Kõik sind, oh kallis, kahjuta! —

Oh armas isa, kõrgeft taewast,
Sul palju aastaid kinkigu!
Ja wiimaks rõõmu randa waewast,
Su hinge laewa tüürigu!

Õele!

Tuul kahistab puude lehti,
Kui küsiks jalaja;
Miks sügawasti mõttes
Sa istud ükfinda?!

Mis sunnib teiste hulgaft,
Ja rõõmust lahkuma;
Kas enam õnne ilmas
Ei ial leia sa? —

Kas saatus palju haawu,
Ja walu hingel tõi,

Et sinu noorus elu
End rõõmusta ei wõi!

Jah! koston talle kurwalt —
Siin metsas istudes
Ma üffi rahu leian,
Kui kurbtus jõudames!

Siin hiie puude wahel
Ma langen põlwili,
Ja palwes mure ahel
Saab fergeks koguni. —

Siis puud mu nuttu kuulwad,
Mis piisarates keeb,
Ja kurwalt ligi laulwad,
Mis rinna fergeks teeb —

Siin leian palju tröösti,
Ma õe sõnades,
Mis hinges tasakeste,
Mul hüüdwad puuduses.

Jäe rahul, ära nuta,
Mu kallid wennake!
Ei ial mina tõtta,
Sust mõttes kaugele!

Kui oleks ilma piiril
Sa minuist lahutud,
Ma jüski koidu kiirel,
Sääl annaksin jul juud!

Laul kuust.

Miks nii mure muljub,
Kurbtus koormab sind;

Kängast alla rõhub,
Lootust kaotab.

Pane kuud seal taewas,
Tähel hoolega;
Siis ja elu laewas,
Ei jää trööstita. —

Päike weereb alla,
Tõuseb üles kuu;
Sõuab üle taewa,
Kerge paadina. —

Kord ta üle wõtwad,
Pilwed lennata;
Talle palge katwad,
Kinni armuta.

Kui on selge taewas,
Lahkelt paistab kuu —
Loodus nagu rõõmus,
Warju heidab puu.

Kui ja filmad teda,
Nõrgas nooruses,
Elu pildiks jeda,
Wõta wõrreldes.

Dösel, kui on selge,
Taewas pilwita.
Siis ja tähel pane, —
Nimad pea ka.

Kuis ta päew päewalt,
Kaswab, täieks saab;
Wiimaks teda täielt,
Silm jul seletab. —

On ta täieks saanud,
Noor põlv mööda läind
Hakkab kahanema,
Nii, kuid kaswas ta. —

Kui ja astud õue,
Taewas tähti näed;
Küsimus ju põue,
Saab pea tärkama. —

Kes on taewa wõlwilt,
Wõtnud kuldse kuu;
Hoidja tähtelt wiinud,
Ohkab nende juu!

Kas ta warju ilma,
Langend wäsiind teel?
Pisar weereb filma,
Kurwalt kaebab keel!

Ohk siit ära läinud,
Radund jäljeta;
Teise kohta tõtnud,
Kus nüüd paistab ta. —

Nüüd kuust selgest näha,
Elu käiki wõid!
Endal kujutada,
Pilta kaunimaid. —

Oled noor ja kaswad,
Pea juureks jaad;
Päewad, kuud ja aastad,
Mööda lendawad.

Nii kui linnu tiiwul,
Tõttab wanadus;
Noorus warju kombel,
On just kadumas. —

Kutust jõudwad päewad,
Mil jul käitud tee;
Kiiremini tunnid,
Et ja ei mõtlegi.

Elust wäsiind, peita
Wõtad ja nüüd end,
Mulla põue heita,
Mis ju ootab sind!

Oled ilma elus,
Sa küll mõnda näind;
Ja jul rööm ja kurbtus,
Käsi käes on käind.

Kelle jalad käinud,
On siin õigel teel;
See nüüd sinna läinud,
Kus ta päris maal! —

Wassselinna loss.

Kas teate armsjad suguwennad
Misga teid tahan tutwusta?
Ei ole küll mu salmid kenad,
Mis siin teil kofku palmim ma.

Ma waimus wiin teid Wõru maale,
Mis näha teile tuttaw on,
Ja Gestist Wene piiri raale,
Kus seisab muistne Wastse linn. —

Kui mõeldaks, et seal ilu wähe,
Ja muinas aja mälestust;
Ja et ei pannud lootust pähe,
Tall pärga Gesti lilledest.

Ei ole, wennad, lugu nõnda,
Ma wõin teil jutustada mõnda:
Reist iludustest Wõru maal,
Mis tähtjas nüüd ja wanal a'al. —

Kui kaugelt filman lossi waret,
Ma läbi puude toredast;
Siis aiman läinud aega faret;
Mis maalib pilti pime a'ast. —

Ei ole tema aja lugu
Mul õnneks olnud lugeda,
Kuis wõidelnud seal Gesti jugu,
Nii wapralt, wõera rahwaga.

Kuis oma priiust tahtsid kaitsta,
Et jälle wõiksid rahu maitsta;
Mis ainult mõõga teraga
Wõiks forda jaata kodumaa!

Ei kõik wõin'd rikku aja hambad,
Weel seiswad wanad lossi jambad;
Ja kindlalt tornid kantsiga
Weel näewad mõne aasta ja'a.

Mu mõtted lendwad minewikku,
Kui nõidus wäest, ruttuga:
Ja näen pilti imelikku
Siin oma waimu filmaga.

Ma näen: kuis wanal muijtsel ajal,
Siin ida Gesti piiri rajal;
Saab ehitud üks kindel koht
Kus kaugele jääb häda oht.

Mu waimu filmist lendwad mööda,
Nii kiirest, aastad, päewad, ööd;
Ma kaebades jaan nägema
Kuis kindel linn peab langema!

Sa küüfid: kes ta ehitanud
Ja kes ta ära rikkunud?
Ja kes sest omal kasu saanud?
Ja kelle suus on nutu lood?

Ei wõi ma wastust anda sulle,
Sest nende häält ei enam kuule;
Su ammu waikind, wäkind juud
Ja mulla põrmus puhkivad luud. —

Ma pööran silmad wõrele ära,
Ja mõte ringis pilte jära
Saab pea ära kustuma. —

Mis tõi meil ette nuinas öö!

Nüüd kõnnin rõõmsast puiestikku,
Ja heidan ringi waate pilku;
Mis mulle palju rõõmu teeb
Et weri soondes soojalt keeb.

All orus keerleb jõe ahel,
Sääl lille rikka aasa wahel;
Ja kaldal õitswad hiie puud
Ja okstes hüüdwad linde juud. —

Oh jäta minewiku mõte,
Ja üle kaswand muru kate;
Ja langen'd oma säetud hauda
Ja olewikul jaatnud lauda. —

Ei ole enam kantji waja,
Wõid käia üle riigi raja;
Ei enam trehwa wõõra ling,
Sest ole rõõmus, hõiska hing!

Nüüd noor ja wana, tänu anna,
Ja keisrile ka kiitust kanna;
Kes oma kotta tiiwaga
Ka warjab üle Eestimaa! —

Oh pea kalliks oma rahwast!

Oh pea kalliks oma rahwast,
Sa Gesti öde, Gesti wend!
Siin toetades teda wahwast,
Kel kodumaale tufsub rind!

Kes kulutab kõik oma jõudu,
Ja poeg'e heaks hea meelega;
Et nende waim ei tunneks põudu,
Lööks ilu ehtel õitsema. —

Mälestuseks.

Need mälestuse haljad öied,
Ei kao, närtji südamest,
Seni kui õrnad jurma hülüded,
Meid hüüdwad hauda igawest!

Siis leinamine, nutt ja kurbtus,
Meist jääwad hana harjale;
Me hingame siis põrmu warjus,
Kuni meid kutsub Jeesuke. —

Sääl haljendawas paradiisis,
Kätt teine teisel anname;
Ja lahkumata ühenduses,
Kõik walged riided kanname. —

Kõik pijarad meil pühib ära,
See armas Jeesus heldeste;
Sest wõtkem jätta ilma kära,
Ja nõudkem õndsja rahule! —

Mõtte salmid.

Kui kewadine wilu tuul,
Toob kahju haljendawal puul;
Nii südames on lugu ka,
Kui elu mõitleb surmaga. —

*

Oh ära wandel tööta,
See igawest ei kesta ka;
Kui oled sõna pidaja,
Siis pead ju — ilma wandeta.

*

Kes tõstab pea liiga kõrgele,
See jagest langeb ninale. —

*

Ei see mõi teisi süüdistata,
Kes ise pole patuta —
Kuis wiid ja wenna mõllasse,
Kui ise ja ka süüdlane. —

*

Täna õitseb priske lill,
Homme juba surma pill
Mängib tale wiimast wiit,
Nii ka wend me lähme siit! —

*

Mis õitseb täna õrnaste,
Wõib homme närtsi surmale.

*

Hädas õppida mõid mõnda:
Waenlasi ja sõpru tundma. —

Kahjatsed kui lased aega,
Ära minna tuluta!
Sest nii ise, oma käega,
Ennast wõtad kuluta. —

*

Kui sinu käsi hästi käis,
Siis oli ilm sul sõpru täis,
Kui lang'sid kiufatusesse,
Siis sõbrad läksid kaugemale;
Neid õigeks sõbruks pea ja,
Kes aitawad sind hädas ka. —

*

Kui tahad ise elada,
Siis lase teist ka elada;
Kui püüad teist ja juruda,
Siis tea, et ise langed ka.

*

Kui tahad aaja puhasta,
Siis kisu põesad juurdega;
Sest hakatus on asjata,
Kui jätad lõpu uinuma!

*

Ei kroonita sind pärjaga,
Kui oled laisk ja magaja,
Waid julgus, usinus ja hool,
On kiidu kirjjas igal pool! —

*

Kui kaebad, et sul elu mõru,
Ja maailm nii kui piina wõru,
Siis katsu ennast järele,
Ehk oled ise süüdlane? —

Kellel juba puudus ligi,
Ei see enam karda higi!

*

Ei ole kõik need haganad,
Kes nime poolest paganad,
Sest sagedasti leiad ja
Mõnd' tera haganates ka. —

*

Kes tuuma tahab maitseada
Peab koore katti närima,
Sest arwaste jaad leidma ja
Üht tuuma ilma kooreta. —

*

Kes ronib heaste, hooljaste,
Saab wiimaks ikka tipule! —

*

Mis sest kasu, et sul peas on tarkust palju,
Kui weel jüda rinnus tuim kui kalju! —

*

Käi tasa, targalt elu teel,
Sa hoiu endal waga meel,
Sa ära tõisi jüüdista —
Ka ise oled efsija. —

*

Mis rõõmu teeks sul die kuu,
Kui lehteta weel oleks puu?
Mis andwad läinud aastad sulle,
Kui tegewuses oled null?

Kui tahad, et sul puu peab kandma head wilja,
Siis kaema, kaabi tema ümber wara, hilja. —

*

Kes põlgab ära ema keele kõla
Ja oma rahwast hoopis unustab,
See tasumata jätab püha mõla
Ja ülekohtu palgaks wande jaab.

*

Ei wõi sul tuua rõõmu kena kewade,
Kui talwe külmus jääb weel rinnasse.

*

Ei pall wõi jelga painuta,
Waid oks, mis noor ja nõrkaja.

*

Wõta hariduse ader
Wara kätte, wäike wader
Tööta seega wara, hilja,
Küll siis waimu põld toob wilja.

*

Kui sul truudus parem käsi,
Ei siis wõitluses ta wäsi.

*

Õpi, nii kui jäeks ja
Igapäeweste elama —
Ela, nii kui wõiksid ja
Täna hauda langeda. —

*

Kui wahetad wett wiinaga,
Saad ennast ise waewama.

Lilled ilustawad ilma,
Lilled meelitawad filma;
Neiu, kui ja süüta weel,
Oled lill, siis elu teel.

*

Ole kindel, nagu kalju
Kui sul elu torm on walju —
Küll ja wiimaks siiski näed,
Et sa wõitjaks ikka jäed. —

*

Kui mõjus mees su rahwal selja pöörab
Ja põlgab waimu põllul teha tööd;
Kui kuugi taewast tagurpidi alla läheb,
Siis tähedgi weel walgustawad ööd.

*

Kui tahad tunda tõe tippu
Ja targalt käia elu teel,
Siis tõsta hariduse lippu,
Küll põlwist kõrgemale weel.

*

Uindu tuntaks julgedest,
Ütle, kust siis inimest? —

*

Tihti tuntaks mehiste meest
Ura tema filmadest,
Mis ju otja julgest waatwad,
Kindlat pilgud hinge saatwad.

*

Alusama õie taga
Närib uss nii peidus, waga.

Ei ja kuula uffe taga,
Kui sul süda puhas, waga;
Läbi ufkest kõrwu sul,
Puhub oma häbituul. —

*

Kotkas lendab kõrgesse --
Alga mitte taewasse!

*

Kõik on Jumal targast loonud
Oma nõu järele, —
Kui sul ilm wast tуска toomud,
Oled ise jüüdlane. —

Gõit kodust Wastselinna.

Mitmed asjad mööda müüd,
Mis mul tegid kappi;
Seljas juba waba rüüd,
Mured jätsin kappi.

Müüd jälle leiad,
Mu mõtte waiad;
Nad uitwad ringi
Ja ots'wad kingi.

Mis mind kannaks kaugele
Laiä ilma wälja,
Mäitaks mulle õrnaste,
Üle nurme selja.

Kus minu isa,
Ja minu ema
Mind armul waatfid
Ja karja saatfid.

Nüüd hoopis teine jutt,
Lapse kingad maha;
Wõitiemiseks fibe rutt,
Wõtan elu jaha.

Kas ilma jugu,
Mu õiget wagu
Saab wiltu wiia,
Ei jeda tea.

Ei saan'd kaua wiibida,
Armsa isa majas;
Saatus oma witsaga,
Majast wälja ajas.

Mul toodi sõna,
Et Wastse linna
Saan pea koha,
Kus teenin raha.

Üks auuwäärt tutwa, kallis mees,
Soowis oma manu;
Nii kui kull' kell' terad ees,
Kluffub nälgin'd kanu.

Et neid wõiks toita
Ja hädaft aita,
Neil warju anda
Ja puuri panda.

Armas sõber ütles ta:
Kuule nüüd mu palwe,
Ara wastu tõrkuda —
Saad ju tera jalwe.

Su koht on hea,
Kus oma pea
Wõid rohkest toita,
Ja taskus' wõita.

Ära nappi armasta,
See teeb palju kurja;
Wale sõprust põlga ja,
Mis a'ab elu nurja.

Ka miika kõrtsi
Ja õlle lõrtsi,
See teeb jul paha,
Lööb õnne maha.

Käägi wähe teistega,
Enesega palju;
Ära liiga usalda,
Aeg ka lõhub kalju.

Sest wara ärka
Ja tarkust märka,
End lasjed nõrku,
Wõid lange' wõrku.

Ole ikka kindel truu,
Tee mis kohus teha;
Pea õigel ajal juu,
Siis ei sünni paha.

Su leiva isa,
Siis jätab kisa,
Teeb asja taheks,
Saab sõnast maheks.

Wiimaks aga rutuga
Kaamatu löi lahti,
Et mul kohta tutwusta,
Soris ergult lehti.

Sääl luges kõike,
Mõis pole weike:
Sest sääl on prahti,
Mis annab wahti.

Weel mulle luges ette ta,
Mis ma saan seal näha;
Selgest lahe häälega,
Kas wõi õpi päha.

Nii et mu süda,
Kui kuulis seda,
Nii hüppas põues,
Kui kiiju õues.

Wiimaks juure lihas ta:
Palga saad pool sada;
Teeni aga rõõmuga,
Paraneb siis häda.

Saab aasta läinud,
Saad seda näinud
Her'r lihas juure,
Saad palga juure.

Kallist meest siis tänades
Lõpetasin juttu,
Hobu külmes saani ees
Ihkas jõita ruttu.

Et koju jõuda
Ja rahu nõuda,
Ei olnud nali,
Külm oli wali.

Rodus pea mõtteid täis
Araami panin pauna,
Ette tuleb wõtta reis —
Wend mul küta sauna.

Et wõin end pesta
Ja wana kesta,
Kõik maha nüüski
Ja tallad pühki.

Kõik sai valmis, üks, kaks, kolm
Sõitsin kodust välja,
Läbi lume tuhki ja tolm
Hobu jooksis nelja.

Aeg on viist üle,
Su hüttab wile —
Wend lase minna,
Et saame sinna.

Wõtsin sõidu pileti
Ist'sin wagunisse,
Hüüdsin kurwalt wennal nii
Elage kõik hästi!

Mu kallid isa
Ja armas ema,
Te'e ikka aitte,
Kõik paha wõitke.

Kõng lendas kiirelt nagu tuul
Ära Walga poole,
Weeres kurwal kaebe lool,
Laul mul üle huule.

See meelde jälle,
Weel tuleb mulle,
Nii kurwal kujuk
Ja mure tujuk.

(Laulab). Nüüd ma jät'sin kodu pinda,
Mängu muru kaugese;
Sest mul tungib rinda, —
Pisar weereb laugese.

Wõtte nool, kui wälk, nii ruttu,
Lendab läbi lapse ra'ad
Läinud asjad, weste juttu,
Kannab meele karjamaad.

Kus kord oma karja hoidjin
Üli õnnes mäng'jin ma,
Viljekesi kimpu köitsin,
Kandjin koju hoolega.

Kilmata mu süüta hinges,
Mjus õnnis paradüis,
Mati mul kõlas keeles,
Lustiline laulu wiis.

Kõik vähem asi tegi,
Mul suurt rõõmu, rääk'mata,
Mõni kord ka juhtru wesi,
Pani südant hõiskama. —

Kord, kui isa laadalt tuli,
Tõi mul kostiks kookisi;
Mulle kõik juupäraft oli —
Wiitsin elu kõigiti.

Ei nüüd enam isa filmad
Üle minu teede näe,
Tormihelks tein'd jaatus ilmad,
Kaugel wiinud ema käe.

Lõpetan siin laulu ma
Mähes rei'ja jalka,
Alg'jin juttu ühega,
Kes Pärnuft jõitis Walka.

Ma ütlin talle:
Oh sõber kuule, —
Kas mõtled sina,
Ka Walka minna?

Jah, mo tee lääb sinna ka
Saame ühes jõita,
Ütles mulle lahkestes,
Wõin teil kõike näita.

Ma palju käinud,
Kõik olen näinud,
Sest tean kõik urkad
Ja turu nurgad.

Mul kostis kõrwu korraga,
Kui lausa põrgu kära,
Ja ütles ära imesta —
Nüüd hirmub raudne mära.

Zu seisab masin
Aeg pole kasin,
Saan linnas käia,
Kus ostan saia.

Tegin koti lahti nüüd
Maitsejin ka kooki,
Kui ma nälgisin, oma
Zuures on mul sööki.

Wõin wõtta jõudu
Ja wärsket jõudu,
Et waim ei tüdi,
Et nõrke üdi.

Aeg läks hirmus igawas
Tund oli kui üks nädal,
Kuis moodi seda mööda saaks
Kuis abinõu saaks hädal?

End pannin maha
Siin laua taha,
Tein filmad lukku,
Et wähe tuffu.

Ärkades ma küsijin:
Millal rong läheb Pihkwa,
Kas weel kaua peaksin
Silitama kihwa?

Dh küla weli,
Kell on weel neli —
Weel peab tunni,
Kong Walgas finni.

Ega jõof läind mokka mul
Pannin koti finni,
Süda walutas kui hul,
Mõistus tegi pinni.

Mu mõtted uitsid,
Ja laialt luitsid,
Ei leidnud rohtu,
Mis keelas ohtu.

Nüüd jälle tuiksin waguni,
Et jõita Wõru poole,
Kuid jüda tuskus kangesti —
Dh kui igaw kole.

Kas leian kava,
Sääl jõögi laua,
Wõi wõtan warfi,
Ka wälja marsfi?

Wiimaks nihkus ometi
Masin taja teele,
Wile hüüdis käreste,
Tegi põrgu hääle.

Ei mõtlend turja,
Mind wõtab turja,
Wiib Wõru randa,
Kus õpin mõnda.

Dma õnneks wagunis
Leidsin noore mehe,
Kes mul rääkis mis mul ees,
Mis ma teadsin wähe.

La tegi tröösti,
Mis mind ka tõesti,
Tei' murest lahti,
Sain wabalt wahti.

Wiimaks ma siis ometi,
Jõudsin Wastje linna;
Mis ma kuulsin kaugelgi,
Kiitus jelles kena.

Ma ronin wälja,
Mäen ka mis nalja —
Mul hobu wastu,
Nüüd saani astu.

Dö oli pime nagu kott,
Lume jadas paksu,
Mina istsin nii kui nott,
Kuts'ri piits löi plaksu.

Sõit muidu ilus,
Kuid metja wilus,
Saan upperkuuti,
Sain mina nuuti.

Pärale nüüd jõudsin ma,
Ei jaand reisil wiga;
Sõin ja heitsin magama,
Dee ei teind mulle häda.

Kui uni tuli,
Mu filmis oli,
Weel wana joodu
Mu isa kodu. —

Lahkumine Dastsest linnast.

Kaugele :,:

Jäate kõik nüüd minule,
Teist nüüd lahkun mina ära,
Jätan maha mõisa käre,
Kus ma eland aastat kolm. :,:

Aastat kolm :,:

Palju näind on minu film,
Palju minewikku saates,
Rõõmu, kurbtust wahetades,
Aja merde uinuma. :,:

Uinuma :,:

Minu mälestus wist ka
Läheb pea teite meelest,
Mii kui kõla kaob keelest
Kaob, kaob jäljeta. :,:

Jäljeta :,:

Pea siit nüüd lahkun ma,
Wõrumaa ka maha jätan
Seda teed pea käima tõttan,
Mis on mulle tundmata. :,:

Tundmata :,:

Elu meres laewaga
Argjelt hakkam jälle sõudma,
Tormilt peite paika nõudma,
Mis weel uppub udu wäes. :,:

Udu wäes :,:

Soiab saatus ohjad käes,
Katab finni õnne taewa,

Juhib tundmata mu laewa,
Kuhu? ei tea rändaja. :;

Rändaja :;

Jhkan jüdamesse ma,
Kus ma tõmbaksin ka lipu
Tuuldest painund masti tippu,
Unusta võiks maru öö. :;

Maru öö :;

Kaua keidab mind jo wöö,
Kaua ohwerdab su ammas,
Oh mis paistab tule sammas,
Kutsudes mind kaugelta. :;

Kaugelta :;

Uiman waimus waadelda
Minu wana tutwad rada,
Wõtan uuest mäletada
Kuni warjab aja jõud. :;

Aja jõud :;

Teeb ka et mul sõnast põud,
Lõpetab mu laulu hääle,
Kattestab mu kandle keele,
Uwab haura täadmata. :;

Täadmata :;

Aeg kõik kannab endaga
Ara unustuse hauda,
Lõhub elu antru randa —
Aeg kõik asjad unustab. :;

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1-97-03921

Hind 15 kop.